Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
GERARD WILLIAM HOGAN
esitatud 15. aprillil 2021 [1]

Kohtuasi C-650/19 P

Vialto Consulting Kft.
versus

Euroopa Komisjon

Apellatsioonkaebus – Kahju hüvitamise hagi – Lepinguväline vastutus – Ühinemiseelse abi rahastamisvahend – Detsentraliseeritud juhtimine – Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlus – Kohapealne kontroll – Määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96 – Artikkel 7 – Juurdepääs andmetöötlussüsteemis olevatele andmetele – Digitaalkriminalistika toimingud – Õiguspärane ootus – Õigus olla ära kuulatud – Mittevaraline kahju

I. Sissejuhatus

1. Oma apellatsioonkaebuses palub Vialto Consulting Kft. (edaspidi „Vialto“ või „apellant“) tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 26. juuni 2019. aasta otsuse Vialto Consulting *vs.* komisjon (T-617/17, ei avaldata, EU:T:2019:446; edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“). Selles kohtuotsuses jättis Üldkohus rahuldamata tema hagi, milles paluti hüvitada kahju, mis väidetavalt tekkis Euroopa Komisjoni ja Euroopa Pettustevastase Ameti (edaspidi „OLAF“) väidetavalt õigusvastasest tegevusest seoses tema väljaarvamisega teenuste osutamise lepingust, mis kannab tähist TR2010/0311.01-02/001.

2. Käesolevas apellatsioonkaebuses on tõstatatud oluline küsimus seoses sellega, kuidas OLAF viib läbi välisjuurdlusi, täpsemalt seoses digitaalkriminalistika toimingute piiridega. Samuti pakub see apellatsioonkaebus võimalust selgitada, millise mõjuga on lubadused, mida OLAF annab kohapealse kontrolli algul, võttes arvesse õiguspärase ootuse põhimõtet ja seda, millise ulatusega on õigus olla ära kuulatud menetluses, milles osalevad mitu asutust, nagu OLAF, komisjon ja liikmesriigi ametiasutus.

3. Seepärast ei tohiks alahinnata käesolevas apellatsioonimenetluses tehtava Euroopa Kohtu otsuse tähtsust OLAFi edaspidisele halduspraktikale välisjuurdluste läbiviimisel. Enne käesolevas apellatsioonimenetluses tõstatatud õigusküsimuste analüüsimist on aga kõigepealt vaja tutvustada asjasse puutuvat õiguslikku konteksti.

[1] Algkeel: inglise.

II. Õiguslik kontekst

A. Määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96

4. Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest,[2] artiklis 4 on sätestatud:

„Komisjon valmistab ette ja juhib kohapealset kontrolli ja inspekteerimist tihedas koostöös asjaomase liikmesriigi pädevate asutustega, kellele teatatakse õigeaegselt kontrollimise ja inspekteerimise objektist, eesmärgist ja õiguslikust alusest, et neil oleks võimalik anda vajalikku abi. Sel eesmärgil võivad asjaomase liikmesriigi ametnikud osaleda kohapeal kontrollimises ja inspekteerimises.

Lisaks sellele võivad komisjon ja liikmesriigi pädevad asutused asjaomase liikmesriigi soovi korral kohapeal kontrollida ja inspekteerida ühiselt.“

5. Määruse nr 2185/96 artiklis 7 on täpsustatud, mida komisjoni inspektorid võivad kohapealse kontrolli ja inspekteerimise käigus teha. Seal on sätestatud:

„1. Komisjoni inspektoritel on riiklike inspektoritega samadel tingimustel ja vastavalt siseriiklikele õigusaktidele juurdepääs kogu asjaomase tegevusega seotud teabele ja dokumentatsioonile, mis on vajalik, et kohapeal nõuetekohaselt kontrollida ja inspekteerida. Nad võivad kasutada samu kontrollivahendeid kui riiklikud inspektorid ja teha koopiaid asjakohastest dokumentidest.

Kohapealne kontroll ja inspekteerimine võib olla seotud eriti:

– ametialaste raamatute ja dokumentidega, nagu näiteks arved, lepingutingimuste loetelud, palgatõendid, aruanded kasutatud materjalide ja tehtud töö kohta, ettevõtjate käsutuses olevad kontoteatised,

– andmetöötlussüsteemis olevate andmetega,

– tootmis-, pakkimis- ja lähetamissüsteemide ja meetoditega,

– kaupade või lõpetatud toimingute laadi ja kogusega seotud füüsilise kontrollimisega,

– näidiste võtmise ja kontrollimisega,

– rahastatud tööde ja investeeringute arengu ning lõpetatud investeeringute kasutamisega,

– eelarve- ja raamatupidamisdokumentidega,

– subsideeritud projektide rahalise ja tehnilise teostamisega.

2. Vajaduse korral peavad liikmesriigid komisjoni taotluse korral võtma siseriikliku õiguse alusel vajalikke ennetavaid meetmeid, eriti selleks, et kaitsta tõendusmaterjale.“

[2] EÜT 1996, L 292, lk 2; ELT eriväljaanne 09/01, lk 303.

B. Määrus (EÜ) nr 718/2007

6. Komisjoni 12. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 718/2007, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend,[3] artikli 10 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui lõigetes 2–4 ei ole sätestatud teisiti, rakendatakse [ühinemiseelse abi] määruse alusel antavat abi detsentraliseeritult – see tähendab, et komisjon annab teatava tegevuse haldamise üle abisaajale riigile, säilitades samal ajal lõpliku vastutuse üldeelarve täitmise eest kooskõlas [nõukogu 25. juuni 2002. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (EÜT 2002, L 248, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 74)] artikliga 53c ja EÜ asutamislepingute asjaomaste sätetega."

7. Sama määruse artikli 21 lõikes 1 on sätestatud:

„Abisaaja riik määrab järgmised organid ja ametiasutused:

[…]

f) tegevstruktuuri [ühinemiseelse abi] rahastamisvahendite või programmide kaupa;

[…]."

8. Määruse nr 718/2007 artikli 28 „Tegevstruktuuri ülesanded ja vastutusala" lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Iga [ühinemiseelse abi] rahastamisvahendi või programmi jaoks luuakse tegevstruktuur, mis tegeleb [ühinemiseelse abi] määruse alusel antava abi haldamise ja rakendamisega.

Tegevstruktuuri moodustavad üks või mitu abisaaja riigi ametiasutustes asuvat organit.

2. Tegevstruktuur vastutab asjaomase programmi või programmide haldamise ja rakendamise eest kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega. […]"

C. Määrus (EL, Euratom) nr 883/2013

9. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määruse (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999,[4] artikkel 3 käsitleb OLAFi välisjuurdlusi. Selles on sätestatud:

„1. [OLAF] kasutab komisjonile [määrusega nr 2185/96] antud volitusi teha kohapealset kontrolli ja inspekteerimist liikmesriikides ning kooskõlas kehtivate koostöö- ja vastastikuse abi kokkulepetega ning mis tahes muude õigusaktidega kolmandates riikides ja rahvusvaheliste organisatsioonide ruumides.

[…]

[3] ELT 2007, L 170, lk 1.

[4] ELT 2013, L 248, lk 1.

2. Selleks et tuvastada toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või liidupoolset rahastamist käsitleva lepinguga seotud kelmus/pettus, korruptsioon või muu liidu finantshuve kahjustav ebaseaduslik tegevus, võib [OLAF] kooskõlas [määruse nr 2185/96] sätete ja menetlustega teha ettevõtjate suhtes kohapealset kontrolli ja inspekteerimist.

3. Kui kohaldatavast liidu õigusest ei tulene teisiti, tegutseb amet kohapealse kontrolli ja inspekteerimise ajal kooskõlas asjaomaste liikmesriikide eeskirjade ja tavadega ning käesolevas määruses sätestatud menetluslike tagatistega.

[OLAFi] nõudel pakub asjaomase liikmesriigi pädev asutus [OLAFi] töötajatele vajalikku abi artikli 7 lõikes 2 osutatud kirjalikus volituses kindlaksmääratud ülesannete tõhusaks täitmiseks. Kui sellise abi osutamiseks on siseriiklike eeskirjade kohaselt vaja õigusasutuse luba, siis esitatakse taotlus sellise loa saamiseks.

Kooskõlas [määrusega nr 2185/96] tagab asjaomane liikmesriik, et [OLAFi] töötajatel on pädevate asutustega samadel tingimustel ja kooskõlas siseriikliku õigusega juurdepääs kogu juurdlusaluse juhtumiga seotud teabele ja dokumentidele, mida on vaja tõhusaks ja tulemuslikuks kohapealseks kontrolliks ja inspekteerimiseks.

[…].“

D. Digitaalkriminalistika menetluste suunised OLAFi töötajatele

10. OLAFi digitaalkriminalistika menetluste suunised OLAFi töötajatele (edaspidi „digitaalkriminalistika suunised“) on OLAFi sise-eeskiri, mida OLAFi töötajad peavad järgima digitaalsete tõendite kindlakstegemisel, hõivamisel, andmekandjatest tõmmiste tegemisel (*imaging*), kogumisel, analüüsimisel ja säilitamisel. Nende eesmärk on muu hulgas rakendada määruse nr 2185/96 artikli 7 lõige 1 ja nendega saab tutvuda OLAFi veebisaidil.

11. Digitaalkriminalistika suuniste artikli 4 pealkiri on „Digitaalkriminalistika toimingu läbiviimine – üldine kord“. Selles on ette nähtud:

„[…]

4.3. Digitaalkriminalistika toimingu algul teeb [OLAFi töötajate hulka kuuluv digitaalkriminalistika spetsialist; edaspidi „DES“] järgmist: 1) dokumenteerib ja fotografeerib kõik digitaalsed andmekandjad, mille suhtes viiakse läbi kriminalistikatoiming, aga ka füüsilise keskkonna ja paigutuse; 2) koostab digitaalsete andmekandjate loetelu. See loetelu lisatakse „Digitaalkriminalistika toimingu aruandesse“ ja sellele lisatakse fotod.

4.4. Üldiselt peaks DES digitaalsel kujul täielikult hõivama punktis 4.3 viidatud seadmed. Kui see on võimalik, peaksid DES ja uurija need seadmed koos üle vaatama, et teha kindlaks, kas need võivad sisaldada uurimise jaoks olulisi andmeid ja kas ekspertiisi jaoks oleks asjakohane osaline hõivamine. Sel juhul võib DES seeasemel viia ekspertiisi tarvis läbi andmete osalise hõivamise. Digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks andmekandja tõmmise hõivamisel jäädvustatakse lühikirjeldus andmete sisu kohta ja DES lisab juhtumi viitenumbri.

[…].“

12. Digitaalkriminalistika suuniste artikli 8 pealkiri on „Digitaalkriminalistika toimingu käigus kogutud andmete analüüs“. Selles on ette nähtud:

„8.1 Kohe pärast digitaalkriminalistika toimingult naasmist teeb DES salvestuskandjale kaks varukoopiat digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks ette nähtud andmekandja tõmmistest ja paneb need suletud ümbrikesse, millel on kordumatu identifitseerimisnumber. […]

8.2 DES edastab digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks ette nähtud andmekandja tõmmise ekspertiisi failiserverisse ekspertiisilaboris. Sel viisil edastatud fail muutub ekspertiisi tööfailiks. DES peaks teavitama uurijat niipea, kui ekspertiisi tööfail on valmis.

[…]

8.4 Kui ekspertiisi tööfail on saadaval, esitab uurija juhtumite haldamise süsteemi (CMS) juurdlustaotluste mooduli kaudu kirjalikud taotlused, et ekspertiisi tööfail indekseerida ja vastavalt vajadusele saada DESilt või toiminguanalüütikult abi juurdluse jaoks asjakohaste andmete kindlakstegemisel. Selles taotluses peaks kajastuma otsingu eesmärk ja see, mis laadi tõendeid uurija otsib. Vastuseks uurija kirjalikule taotlusele ja koostöös uurijaga võtab DES ekspertiisi tööfailist välja otsingukriteeriumidele vastavad andmed ja teeb need uurijale kättesaadavaks ainult lugemispääsuga.

8.5 Võimalike tõendite otsimine on dünaamiline tegevus ja sellel võib olla mitu järjestikust iteratsiooni. Otsimine võib hõlmata kustutatud andmete jälgede otsimist andmekandja vabadest osadest, otsitavate märksõnade kindlakstegemist või ka keerukamaid otsinguid, nagu otsingud eriavaldiste või aja põhjal.

8.6 Uurija teeb ekspertiisilabori vahendite abil ja DESi juhendamisel kindlaks potentsiaalselt asjakohase teabe. Samuti võib uurija paluda, et DES teeks asjakohastest failidest väljatrüki või elektroonilise koopia, mis tuleks lisada juhtumite haldamise süsteemis asjakohasele toimikule. Iga niisugune andmeedastus ekspertiisilaborist uurijale tuleb jäädvustada juhtumite haldamise süsteemi juurdlustaotluste moodulis, et kaitsta tõendite ahelat.

8.7 Kui ekspertiisi tööfaili analüüs seoses uurija esitatud juurdlustaotlusega on lõpule viidud, koostab DES „Digitaalkriminalistika analüüsiaruande“, milles on võetud kokku tehtud digitaalkriminalistika toimingute tulemused ja loetletud uurijale antud teave. See aruanne tuleb lisada juhtumite haldamise süsteemis asjakohasele toimikule.

8.8 Analüüsi lõpuleviimisel koostab toiminguanalüütik „Toimingu analüüsi aruande“, mis käsitleb ekspertiisi tööfailist pärit andmeid ja saadud tulemusi. See aruanne tuleb lisada juhtumite haldamise süsteemis asjakohasele toimikule.“

III. Vaidluse taust

13. Vaidluse tausta on kirjeldatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–23. Selle võib kokku võtta järgmiselt.

14. Vialto on Ungari õiguse alusel asutatud äriühing, mis osutab era- ja avaliku sektori ettevõtjatele ja asutustele nõustamisteenuseid.

15. Euroopa Komisjon sõlmis 22. aprillil 2011 Türgi Vabariigiga rahastamislepingu eelkontrolliga detsentraliseeritud haldussüsteemi raames, mis oli osa Türgi Vabariigi riiklikust programmist nõukogu 17. juuli 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend,[5] ette nähtud ühinemiseelse abi rahastamisvahendi osa „üleminek ja institutsioonide väljaarendamine“ alusel. Määratud tegevstruktuur määruse nr 718/2007 artikli 21 tähenduses oli lepingute sõlmimise ja rahastamise kesktalitus (Central Finance and Contracts Unit; edaspidi „CFCU“).

16. *Euroopa Liidu Teataja* lisas (ELT 2013/S 244-423607) kuulutati 17. detsembril 2013 välja piiratud hankemenetlus viitega EuropeAid/132338/D/SER/TR väliste kvaliteedikontrolli teenuste osutamiseks projekti TR2010/0311.01 „Maatükkide kindlakstegemise süsteemi digiteerimine“ (edaspidi „vaidlusalune projekt“) raames. Hanke väljakuulutamise eesmärk oli sõlmida esialgne leping esialgse tähtajaga 26 kuud ja maksimaalse eelarvega 4 500 000 eurot. Hanketeates nimetatud hankija oli CFCU.

17. 19. septembril 2014 otsustati sõlmida vaidlusaluse hanke raames leping Agrotec SpA juhitud konsortsiumiga (edaspidi „konsortsium“), mis koosnes viiest osalisest, kelle hulgas oli ka apellant. Konsortsium sõlmis CFCUga teenuste osutamise lepingu viitega TR2010/0311.01-02/001 (edaspidi „vaidlusalune leping“).

18. Pärast juurdluse algatamist vaidlusaluse projekti raames toime pandud korruptsiooni või pettuste tõttu otsustas OLAF määruse nr 883/2013 artikli 3 alusel läbi viia kontrolli ja inspektsiooni apellandi ruumides (edaspidi „kohapealne kontroll“).

19. OLAF andis 7. aprillil 2016 kaks volitust, millega määrati kohapealse kontrolli ja tehniliste digitaalkriminalistika toimingute eest vastutavad ametnikud. Nende volituste kohaselt oli kohapealse kontrolli eesmärk koguda apellandi valduses olevaid tõendeid tema võimaliku osalemise kohta korruptsioonis ja pettustes, mis olid väidetavalt toime pandud seoses vaidlusaluse projektiga. Digitaalkriminalistika toimingu eesmärk oli muu hulgas hankida ekspertiisi tarvis koopia kõikidest apellandi digitaalsetest varadest, mida kasutati vaidlusaluse projekti juhtimisel, nagu lauaarvutid, sülearvutid, tahvelarvutid, välised või kaasaskantavad salvestusseadmed, mobiiltelefonid ja kõik muud seadmed, mis võiksid olla uurimise seisukohast olulised, andmevahetusserverid ja failiserverid, apellandi ja tema töötajate e-kirjavahetus, samuti toimivad e-postkastid, mida oleks võimalik kasutada juurdluse huvides.

20. Kohapealne kontroll ja digitaalkriminalistika toiming viidi läbi ajavahemikul 12.–14. aprillini 2016. OLAF koostas iga inspekteerimispäeva kohta aruande. Aruandes, mis koostati 14. aprilli 2016. aasta kohta, märgiti, et apellant keeldus andmast OLAFile teatavat teavet. Apellant kirjutas kõikidele aruannetele alla ja lisas vajaduse korral märkusi.

21. Apellant esitas 6. mail 2016. aasta kirjas OLAFile vaide, milles ta vaidlustas teatava nendes aruannetes sisalduva teabe ja kommenteeris seda. Muu hulgas märkis ta, et ta oli kohustatud tegema OLAFiga koostööd vaid OLAFi läbi viidava juurdluse teema piires, milleks oli vaidlusaluse projekti rahastamine, ning seetõttu oli ta kohustatud tegema OLAFile teatavaks vaid selle juurdluse teemaga seotud teabe. Peale selle palus ta OLAFil võtta asjakohased meetmed seoses menetluslike tagatiste rikkumistega, mida panid kohapealse kontrolli käigus toime tema esindajad. OLAF kinnitas selle vaide kättesaamist 18. mail 2016.

[5] ELT 2006, L 10, lk 82.

22. OLAF vastas apellandi vaidele 8. juuli 2016. aasta kirjaga. Olles teinud kokkuvõtte apellandi etteheidetest ja korranud oma uurimisvolituste ulatust, väitis OLAF, et tema uurijatel on õigus teha apellandi kõvaketastest digitaalkriminalistika tarvis tõmmiseid ning et ta lõpetas kohapealse kontrolli, kuna apellant ei teinud koostööd. Ühest küljest ei olnud apellant andnud talle luba viia kaasa koopiat varem välja valitud teabest ega seega ka digitaalkriminalistika tarvis tehtud tõmmiseid, teisest küljest aga ei olnud apellant andnud nõutud finantsteavet. OLAF lisas, et ELTL artikkel 339 ja määruse nr 883/2013 artikli 10 lõige 1 tagavad kogutud teabe konfidentsiaalsuse. Ta järeldas, et esiteks olid tema ametnikud viinud kohapealse kontrolli läbi oma volituste piires ja teiseks ei kujuta apellandi ärisaladuste kaitse endast õiguspärast põhjust, mis võiks OLAFi juurdlusi takistada. Ta järeldas, et kohapealse kontrolli käigus ei ole apellandi menetlusõigusi rikutud.

23. OLAF teatas apellandile 14. septembri 2016. aasta kirjas, et teda peetakse vaidlusaluse projektiga seotud korruptsiooni- või pettusekahtluse uurimise seisukohast asjaomaseks isikuks. Seejärel palus OLAF, et ta esitaks kümne päeva jooksul oma märkused.

24. Apellant esitas oma märkused OLAFile 23. septembri 2016. aasta kirjas ja märkis, et ta on tegutsenud kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega ja täitnud kõik tingimused selleks, et OLAF saaks õiguspärase juurdepääsu tema andmetele. Ta märkis, et ta on valmis jätkama koostööd OLAFiga ja võimaldama talle juurdepääsu asjakohastele andmetele, mida saaks koguda OLAFi juurdluse tarvis.

25. CFCU teatas 29. septembri 2016. aasta kirjas Agrotecile kohapealsest kontrollist apellandi ruumides ja sellest, et apellant ei olnud nõus võimaldama OLAFile juurdepääsu teatavatele andmetele, mida OLAF nõudis oma juurdluse läbiviimiseks. Ta lisas, et OLAF on seisukohal, et apellant on oma tegevusega rikkunud vaidlusaluse lepingu suhtes kohaldatavate üldtingimuste (edaspidi „üldtingimused“) artiklit 25 ning et ta analüüsib olukorda komisjoni asjaomaste talitustega. Väites lõpuks, et üldtingimuste kohaselt on Agrotec tema ainus partner lepingulistes ja finantsküsimustes, teatas CFCU sellele äriühingule, et peatab seetõttu tema esitatud arvete tasumise vähemalt kuni OLAFi juurdluse lõpetamiseni.

26. Agrotec saatis 30. septembril 2016 apellandile CFCU kirja, mille ta oli saanud päev varem. Ta palus, et Vialto selgitaks viivitamata OLAFiga olukorda, millesse ta on sattunud, ja teiseks teataks Agrotecile ja samuti teistele konsortsiumi liikmetele enda võimalikust rikkumisest, mis viis OLAFi juurdluse algatamiseni. Agrotec lisas, et ta jätab endale õiguse võtta vajalikud meetmed, sealhulgas CFCU kaudu, et kaitsta oma huve apellandi väidetava tegevuse eest, mis ei sobi kokku nende partnerlusega.

27. Apellant andis Agrotecile 4. oktoobri 2016. aasta kirjas teada, kuidas teda puudutav OLAFi juurdlus oli edenenud, ning saatis talle enda kirjavahetuse OLAFiga. Samuti teatas apellant Agrotecile põhjustest, miks ta on seisukohal, et CFCU otsus peatada vaidlusaluse lepinguga seotud maksed ei olnud üldtingimusi arvesse võttes põhjendatud.

28. CFCU teatas 6. oktoobri 2016. aasta kirjas Agrotecile, et OLAF on teatanud talle läbiviidavast juurdlusest ning et kuna apellandi suhtes võetavaid meetmeid ei ole veel vastu võetud, on komisjon soovitanud CFCU-l peatada kõik maksed konsortsiumile kuni OLAFi juurdluse lõpuni.

29. Komisjoni Euroopa naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat (edaspidi „laienemise peadirektoraat“) teatas CFCU-le 13. oktoobri 2016. aasta kirjas, et apellant on üldtingimuste artikli 25 vastaselt keeldunud tegemast koostööd OLAFi juurdluses, ja palus tal

võtta nende üldtingimuste kohaselt vajalikud meetmed ning kaaluda selles suhtes ühe võimaliku meetmena kõnealuse lepingu täitmise või apellandi täidetava osa täitmise peatamist üldtingimuste artiklite 25 ja 35 alusel. Ta lisas, et on seisukohal, et apellandile vaidlusaluse lepingu alusel makstavad summad ei ole liidu eelarvest rahastamiseks kõlblikud, ning palus CFCU-l need summad täpselt kindlaks määrata.

30. OLAF teatas 9. novembri 2016. aasta kirjas apellandile, et tema juurdlus on lõpetatud, lõplik juurdlusaruanne on edastatud laienemise peadirektoraadile ja ta on esitanud peadirektoraadile soovitused asjakohaste meetmete võtmiseks, et tagada toimingute ja sanktsioonide kohaldamine põhjusel, et apellant on üldtingimusi oluliselt rikkunud.

31. CFCU teatas Agrotecile 11. novembri 2016. aasta kirjas OLAFi juurdluse lõpetamisest ja tema järeldusest selle kohta, et apellant on rikkunud üldtingimuste artiklit 25. Samuti teatas CFCU Agrotecile oma otsusest arvata apellant vaidlusalusest lepingust kõigiti välja ning jätkata selle lepingu täitmist selle asemel, et peatada see täielikult, nagu oli ühe võimaliku meetmena soovitanud laienemise peadirektoraat. Seetõttu palus CFCU, et Agrotec lõpetaks apellandi tegevuse viivitamata alates 11. novembrist 2016 ning astuks vajalikud sammud apellandi väljaarvamiseks konsortsiumist, nimelt koostades vaidlusaluse lepingu lisa.

32. Agrotec ja konsortsiumi liikmed, apellant välja arvatud, kirjutasid 17. novembril 2016 alla nende vahel sõlmitud koostöölepingu lisale, mille eesmärk oli näha ette uus tööjaotus nende liikmete vahel. CFCU-le adresseeritud 5. detsembri 2016. aasta kirjas vaidlustas apellant enda väljaarvamise vaidlusalusest lepingust. CFCU lükkas 10. jaanuari 2017. aasta kirjas apellandi argumendid tagasi. CFCU ja Agrotec sõlmisid 13. detsembril 2016 vaidlusaluse lepingu lisa, et arvata apellant konsortsiumi liikmete hulgast välja ja näha ette asjakohased tagajärjed eelkõige rahalisest aspektist.

33. CFCU teatas 6. jaanuari 2017. aasta kirjas Agrotecile, et summa, mis vastab apellandi osalusele vaidlusaluse lepingu täitmises, on 182 350,75 eurot ja et see summa ei ole kõlblik Euroopa Liidu eelarvest rahastamiseks, kuna apellant on rikkunud oma lepingulisi kohustusi.

IV. Üldkohtu menetlus ja vaidlustatud kohtuotsus

34. Üldkohtu kantseleisse 7. septembril 2017 esitatud hagiavalduses palus Vialto mõista komisjonilt tema kasuks välja hüvitis 320 944,56 eurot varalise kahju eest ja 150 000 eurot mittevaralise kahju eest – lisaks sellele intressid –, mis on väidetavalt tekitatud komisjoni ja OLAFi õigusvastase tegevusega, mis puudutas tema väljaarvamist kõnealusest lepingust.

35. Selle hagi põhjenduseks esitas Vialto kaks väidet seoses OLAFi tegevuse õigusvastasusega: esiteks, et on rikutud määruse nr 2185/96 artikli 7 lõiget 1, ja et teiseks on rikutud õigust heale haldusele, diskrimineerimiskeelu põhimõtet, proportsionaalsuse põhimõtet ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet. Peale selle esitas Vialto etteheite komisjoni tegevuse õigusvastasuse kohta, väites, et on rikutud õigust olla ära kuulatud.

36. Üldkohtu istungil loobus Vialto varalise kahju nõudest ja vähendas väidetava mittevaralise kahju eest hüvitiseks nõutavat summat 25 000 eurole koos intressiga.

37. Olles märkinud, et komisjon on ekslikult vaidlustanud tema pädevuse ja seetõttu hagi vastuvõetavuse, jättis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuses rahuldamata kõik Vialto nõuded, mis puudutasid OLAFi ja komisjoni tegevuse õigusvastasust, ning seetõttu ka hagi tervikuna.

38. Üldkohus märkis kõigepealt, et andmeid, millele OLAFi töötajad käesoleval juhul juurdepääsu taotlesid, võib pidada OLAFi juurdluse seisukohalt asjakohasteks ja et digitaalkriminalistika tarvis andmekandjast tõmmise tegemine kuulub komisjonile määruse nr 2185/96 artikli 7 lõikega 1 antud pädevuse hulka. Seejärel märkis ta, et nõudes Vialtolt analüüsi eesmärgil juurdepääsu nendele andmetele, ei rikkunud OLAFi töötajad seda sätet.

39. Seejärel ei nõustunud Üldkohus Vialto argumentidega selle kohta, et OLAF on rikkunud õigust heale haldusele, diskrimineerimiskeelu põhimõtet, proportsionaalsuse põhimõtet ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet. Viimati nimetatud põhimõtte kohta leidis Üldkohus – olles korranud tingimusi, mis peavad olema täidetud, et isik saaks sellele põhimõttele tugineda –, et käesoleval juhul olid OLAFi töötajad pärast seda, kui Vialto oli keeldunud täitmast nende õiguspäraseid nõudmisi andmete kogumiseks, nõustunud tegema erandi digitaalkriminalistika suunistes ette nähtud korrast selles osas, mis puudutab andmete hankimise ja töötlemise kohta ning selleks kasutatavat andmekandjat.

40. Lõpuks ei nõustunud Üldkohus Vialto etteheitega selle kohta, et komisjon on rikkunud tema õigust olla ära kuulatud, leides esiteks, et Vialto esitas oma seisukohad kohapealse kontrolli kohta OLAFile adresseeritud kirjades, ja teiseks, et otsuse arvata Vialto vaidlusalusest lepingust välja tegi CFCU, kelle jaoks ei ole siduv laienemise peadirektoraadi sellekohane avaldus.

V. Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

41. Vialto palub apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– mõista käesoleva menetluse ja Üldkohtu menetluse kohtukulud välja komisjonilt.

42. Juhuks kui Euroopa Kohus vaidlustatud kohtuotsuse tühistab, on Vialto täpsustanud, et jätab Euroopa Kohtu otsustada, kas saata asi tagasi Üldkohtule otsuse tegemiseks.

43. Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja Vialtolt.

VI. Apellatsioonkaebus

44. Apellant on põhjendanud apellatsioonkaebust kolme väitega.

45. Esimeses apellatsioonkaebuse väites märgib Vialto, et Üldkohus on määruse nr 2185/96 artikli 7 lõiget 1 kohaldades korduvalt moonutanud faktilisi asjaolusid ja rikkunud õigusnorme. Seejärel märgib Vialto apellatsioonkaebuse teises väites, et Üldkohus rikkus õigusnormi ega põhistanud kohtuotsust piisavalt selles osas, mis puudutab õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte

väidetavat rikkumist. Lõpuks märgib Vialto apellatsioonkaebuse kolmandas väites, et seoses õiguse olla ära kuulatud rikkumisega on moonutatud faktilisi asjaolusid ja rikutud õigusnorme. Käsitlen nüüd kõiki neid väiteid üksteise järel.

A. Esimene apellatsioonkaebuse väide, mis käsitleb moonutamist ja õigusnormide rikkumist seoses sellega, et OLAF on väidetavalt rikkunud määruse nr 2185/96 artikli 7 lõiget 1

1. Poolte argumendid

46. Esimeses apellatsioonkaebuse väites viitab apellant vaidlustatud kohtuotsuse punktidele 74, 75, 77, 79, 80 ja 83 ning väidab, et nendes punktides on korduvalt moonutatud faktilisi asjaolusid ja rikutud õigusnorme sellega, et Üldkohus märkis, et OLAF ei ole määruse nr 2185/96 artikli 7 lõiget 1 rikkunud. See esimene väide on jaotatud sisuliselt kolme ossa.

a) Esimene osa (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 80)

47. Esimese väite esimeses osas märgib apellant, et Üldkohus on moonutanud faktilisi asjaolusid kahel viisil ja sellega rikkunud õigusnorme.

48. Esiteks väidab ta, et komisjoni vastu algatatud menetlus ei puudutanud seda, kas OLAFi nõudmine saada juurdepääs andmetele, mille Üldkohus on loetlenud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 71, on õiguspärane, vaid seda, kas OLAFi nõudmine saada luba koguda, see tähendab võtta ja viia ära juurdlusega mitteseotud esemed, oli õiguspärane. Üldkohus hindas faktilisi asjaolusid valesti ja tegi otsuse küsimuses, mida ei olnud selle kohtuasjas kontekstis esitatudki, nimelt seoses õigusega *viia läbi uurimist* seoses uurimisaluse ettevõtja andmetega, selle asemel, et analüüsida õigust *koguda* andmeid, mis ei ole juurdluse teemaga seotud. Teiseks väidab apellant samuti, et selle segiajamise tõttu on rikutud õigusnormi, kuna Üldkohus oleks pidanud tõlgendama määruse nr 2185/96 artikli 7 lõiget 1 nii, et see ei anna laialdast uurimisõigust, mis oleks kohaldatav kõikide selle sättega hõlmatud andmete suhtes, vaid piirdub õigusega koguda juurdluse teemaga seotud andmeid. Kolmandaks, vastupidi vaidlustatud kohtuotsuse punktis 80 märgitule andis Vialto tegelikult OLAFile juurdepääsu sama kohtuotsuse punktis 71 loetletud seitset liiki andmetele, st õiguse neid uurida.

49. Komisjon on Üldkohtu põhjendustega nõus ja seisukohal, et tulenevalt määruse nr 2185/96 artikli 7 lõike 1 sõnastusest, milles on sõnaselgelt ette nähtud juurdepääs andmetele ja andmetest koopiate tegemine, kuulub digitaalkriminalistika jaoks tehtud tõmmiste valmistamine ja transport OLAFi ruumides komisjoni pädevusse.

50. Komisjon väidab, et Üldkohus on täielikult mõistnud vaidluse sisu ja kaalunud, kas OLAF on õiguspäraselt nõudnud vaidlusaluseid andmeid kogumiseks oma juurdluse tarvis. Esiteks on ta seisukohal, et Vialto eristab meelevaldselt juurdepääsu andmetele ja andmete kogumist. Digitaalkriminalistika kontekstis on selline vahetegemine võimatu ja ekslik. See, et niisugusel juurdepääsul oleks kasulik mõju, eeldab asjasse puutuvate andmete kogumist eesmärgiga neid konkreetse tarkvara abil töödelda. Teiseks ei saa seda, et Üldkohus on kasutanud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 80 sõnu „juurdepääs andmetele“, pidada faktiliste asjaolude moonutamiseks.

Niisugust juurdepääsu oleks nõutud teatavate andmete suhtes, nagu tehingud, otseselt ja muude andmete suhtes kaudselt, et teha digitaalkriminalistika jaoks andmekandjast tõmmis. Vialto aga väidetavalt takistas tegelikku juurdepääsu asjasse puutuvatele andmetele.

b) Teine osa (vaidlustatud kohtuotsuse punktid 74, 75 ja 83)

51. Apellatsioonkaebuse esimese väite teise osaga seoses on apellant esitanud rea argumente, püüdes tõendada Üldkohtu vigu seoses OLAFi volitusega koguda andmeid.

52. Esiteks märgib ta, et Üldkohus rikkus õigusnormi sellega, et ta ei põhjendanud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74 väljendatud järeldust, et andmed, mida OLAF kogumiseks nõudis, olid seotud asjasse puutuvate toimingutega ja neid oli vaja selleks, et kohapealne kontroll määruse nr 2185/96 artikli 7 lõike 1 tähenduses nõuetekohaselt läbi viia. Teiseks oleks selline järeldus meelevaldne ja seetõttu õigusnormi rikkuv, sest enne märksõnalist otsingut ei saa asuda seisukohale, et kõik OLAFi nõutud andmed olid seotud juurdlusaluse tegevusega ja olid selle juurdluse jaoks vajalikud. Kolmandaks moonutas Üldkohus faktilisi asjaolusid, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75, et Vialto kõigest ei nõustunud nende andmete kogumisega andmekandjale, mis pidi viidama OLAFi ruumidesse. Algusest peale ja üldiselt oli Vialto vastu niisuguste andmete kogumisele, mis ei olnud seotud kontrollitava projektiga.

53. Komisjon aga nõustub Üldkohtu põhjendustega ja on seisukohal, et nõutud andmeid oli vaja koguda selleks, et kohapealne kontroll nõuetekohaselt läbi viia.

54. Esiteks põhineb vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74 väljendatud järeldus digitaalkriminalistika toimingute olemusel ega ole seega kuidagi meelevaldne. Teiseks ei olnud OLAFi nõudmine andmete kogumise kohta üldse seotud Vialto andmetega, vaid kõigest asjaoludega, mis määratleti objektiivsete kriteeriumide põhjal *ratione personae* ja *ratione temporis*. Kui Vialto asub seisukohale, et enne andmete kogumist on vaja märksõnalist otsingut, saab ta valesti aru digitaalkriminalistika toimingute olemusest. Samuti on Üldkohus kinnitanud kõnealuse metoodika õiguspärasust 12. juuli 2018. aasta kohtuotsuses Nexans France ja Nexans *vs.* komisjon (T-449/14, EU:T:2018:456) seoses komisjoni konkurentsialase kontrolliga vastavalt nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL artiklites 101 ja 102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta[6] artiklile 20. Kolmandaks viitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75 kõigest sellele, et Vialto ei nõustunud andmete salvestamisega kandjale, mis oleks seejärel transporditud OLAFi ruumidesse, mida Vialto ei eitanudki.

c) Kolmas osa (vaidlustatud kohtuotsuse punktid 77 ja 79)

55. Apellatsioonkaebuse esimese väite kolmandas osas märgib apellant, et Üldkohus rikkus õigusnormi sellega, et ta luges asjasse puutumatuks Vialto argumendid, mis põhinesid ametisaladuse hoidmisel ja äripartneritega sõlmitud lepingute tingimuste konfidentsiaalsusel, millele ta oli tuginenud selleks, et kohalduks liidu lepinguväline vastutus. Sellised argumendid oleksid asjakohased tõendamaks, et OLAF on rikkunud määruse nr 2185/96 artikli 7 lõiget 1, kuna need näitavad, et Vialto reservatsioonid juurdlusega mitteseotud andmete küsimuses olid põhjendatud. Euroopa Kohtu praktika kohaselt aga oleks Vialto olnud kohustatud tõendama, et nende reservatsioonide sõnastus ei kujuta endast õiguste kuritarvitamist. Ta lisab, et Üldkohus

[6] EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205.

moonutas faktilisi asjaolusid sellega, kui ta märkis, et ei saa asuda seisukohale, nagu oleks OLAF sundinud teda rikkuma ametisaladust või äripartneritega sõlmitud lepingute tingimusi, sest ta ei olegi väitnud, et OLAF on sundinud teda seda tegema.

56. Komisjon omalt poolt märgib, et esimese väite kolmanda osaga ei saa nõustuda, sest see on tulemusetu ja igal juhul põhjendamata.

57. Esiteks kujutavad argumendid ametisaladuse ja sellega seotud lepingutingimuste kohta seoses võimaliku õiguste kuritarvitamise tõendamisega endast uusi asjaolusid ja on seetõttu vastuvõetamatud. Igal juhul märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 78 õigesti, et tuginemine äripartneritega sõlmitud lepingute konfidentsiaalsusklauslitele ei puutu asjasse, sest OLAFi töötajatel lasub saladuse hoidmise kohustus. Teiseks, mis puudutab Üldkohtu järeldust, et OLAF ei sundinud Vialtot andma konfidentsiaalset teavet, ei ole Vialto vaidlustatud kohtuotsust õigesti tõlgendanud, sest niisugune järeldus viiks pelgalt järeldusele, et konfidentsiaalsusklauslite edasine analüüs on liigne.

2. Analüüs

58. Apellatsioonkaebuse esimese väite kolmas osa on seotud konkreetse küsimusega. Sisuliselt aga keerlevad selle väite esimesed kaks osa sama küsimuse ümber – milleks on OLAFi volituste ulatus seoses digitaalkriminalistika toiminguga vastavalt määruse nr 2185/96 artikli 7 lõikele 1 – ja neid saab sobivalt koos käsitleda.

a) Esimesed kaks osa

59. Enne, kui asun analüüsima apellandi esimese väite esimeste kahe osaga seotud argumentide põhisisu, soovin nende tagasilükkamiseks käsitleda argumente selle kohta, et on moonutatud faktilisi asjaolusid, ja nendes kahes osas esitatud väidet põhjenduste puudulikkuse kohta.

1) Faktiliste asjaolude moonutamine ja põhjenduste puudulikkus

60. Esiteks väidab apellant vaidlustatud kohtuotsuse punktile 80 viidates, et Üldkohus hindas faktilisi asjaolusid valesti ja tegi otsuse küsimuses, mida selle kohtuasja kontekstis ei tõstatatudki, nimelt seoses õigusega viia läbi juurdlus Vialto andmete suhtes, selle asemel, et analüüsida õigust koguda andmeid, mis ei ole juurdluse teemaga seotud.

61. Mina aga arvan, et vaidlustatud kohtuotsuse punkti 80 sellise käsitusega saab tegelikult nõustuda, kui võtta arvesse, mida on märgitud sama kohtuotsuse punktides 62 ja 75. Ühest küljest on Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 62 märkinud, et apellant heidab OLAFile ette, et ta nõudis võimalust *koguda* andmeid, mis ei olnud kõnealuse juurdlusega seotud, rikkudes määruse nr 2185/96 artikli 7 lõiget 1. Teisest küljest on Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75 samuti lisanud, et apellant väitis, et ta lubas OLAFi uurijatele *juurdepääsu* kõikidele nõutud andmetele, kuid oli vastu nende andmete *kogumisele*. Seega selgub nendest kahest punktist, et Üldkohus sai väga hästi aru, millised olid apellandi väited OLAFi suhtes, ja seetõttu ka talle esitatud hagi esemest.

62. Teiseks näib apellant olevat valesti tõlgendanud vaidlustatud kohtuotsuse punkti 75. Selles punktis on Üldkohus ju kõigest sedastanud, et Vialto ei nõustunud andmete kogumisega andmekandjale, mis „pidi viidama tema ruumidest välja“, mida Vialto ei ole eitanud. See punkt aga ei puuduta küsimust, kas kasutatav andmekandja kuulub Vialtole.

63. Kolmandaks tuleb tähele panna, et vaidlustatud kohtuotsuse punkt 80 kujutab endast Üldkohtu järeldust selle kohta, kuidas ta tõlgendab määruse nr 2185/96 artiklit 7. Vastupidi sellele, mida väidab apellant, ei sisalda see punkt ühtki otsest ega kaudset viidet Vialto tegevusele. Seega ei ole vaidlustatud kohtuotsuse punktis 80 märke sellest, et apellant ei võimaldanud juurdepääsu vaidlustatud kohtuotsuse punktis 71 loetletud liikidesse kuuluvatele andmetele. Niisugust järeldust ei saa tuletada ka vaidlustatud kohtuotsuse eelnevatest punktidest.

64. Neljandaks heidab apellant ette puudulikke põhjendusi Üldkohtu järelduste kohta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74, mille kohaselt andmeid, mille kogumiseks OLAF luba nõudis, tuleb pidada seotuks asjasse puutuvate toimingutega ja vajalikuks, et kohapealne kontroll määruse nr 2185/96 artikli 7 lõike 1 tähenduses nõuetekohaselt läbi viia.

65. Ent nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse menetluskeeles kasutatud sõnadest „Ως εκ τούτου“ – mida võib tõlkida sõnaga „seega“ või „seepärast“ –, on see punkt vahejäreldus, mis põhineb Üldkohtu eelmistel tähelepanekutel, täpsemalt punktides 66–73 väljendatutel. Seega on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74 väljendatud seisukoht täiesti mõistetav ja piisavalt põhjendatud.

2) Õigusnormide rikkumine määruse nr 2185/96 artikli 7 lõike 1 tõlgendamisel

66. Kahes eraldi väites kritiseerib apellant seda, kuidas Üldkohus on vaidlustatud kohtuotsuses tõlgendanud määruse nr 2185/96 artikli 7 lõiget 1 konkreetselt digitaalkriminalistika toimingu kontekstis. Kõigepealt oleks Üldkohus pidanud vastupidi sellele, kuidas ta seda sätet tõlgendas, tõlgendama seda nii, et see ei hõlma laialdast uurimisõigust, mis kehtib kõikide selle sättega hõlmatud andmete suhtes, vaid hõlmab kõigest kogumisõigust, mis piirdub juurdluse teemaga seotud andmetega. Sel juhul oleks ka niisugune tõlgendus meelevaldne, sest ei või eeldada, et kuna märksõnalist otsingut ei ole tehtud, olid kõik OLAFi nõutud andmed seotud toimingutega, mida juurdlus puudutas, ja seega võis neid koguda.

67. Siin võib olla kasulik meenutada määruse nr 2185/96 artikli 7 lõikes 1 sätestatut, et komisjoni inspektoritel peab ühest küljest olema „riiklike inspektoritega samadel tingimustel ja vastavalt siseriiklikele õigusaktidele *juurdepääs* kogu asjaomase tegevusega seotud teabele ja dokumentatsioonile, mis on vajalik, et kohapeal nõuetekohaselt kontrollida ja inspekteerida [ja teisest küljest] võivad [nad] kasutada samu kontrollivahendeid kui riiklikud inspektorid ja teha *koopiaid* asjakohastest dokumentidest“.[7]

[7] Kohtujuristi kursiiv.

68. On väljaspool vaidlust, et digitaalkriminalistika toimingud, mida OLAF määruse nr 2185/96 artikli 7 lõike 1 alusel läbi viib, on problemaatilised.[8] Vaja on vaid vaadata komisjoni ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse [määrust nr 883/2013] seoses koostööga Euroopa Prokuratuuriga ja OLAFi juurdluste tulemuslikkusega[9] ning sellele eelnenud hinnangut määruse nr 883/2013 kohaldamise kohta.[10]

69. Nimelt on selles hinnangus muu hulgas järeldatud, et OLAFi volitust viia läbi digitaalkriminalistika toiminguid iseloomustab selguse ja konkreetsuse puudus. Määruse nr 883/2013 kohaldamise hindamise lõpparuande kohaselt on need puudused seotud kahe teguriga. Esiteks oleneb OLAFi volitus viia välisjuurdlustes läbi digitaalkriminalistika toiminguid riigisisestest eeskirjadest ja tavadest, mis on liikmesriigiti erinevad ja kas ebaselged või olematud.[11]

70. Selles määruse nr 883/2013 kohaldamise kohta antud hinnangu osas viidatud probleem seisneb seega tegelikult ühest küljest määruste nr 2185/96 ja nr 883/2013 ning teisest küljest digitaalkriminalistika toimingu läbiviimist reguleeriva riigisisese seadusandliku raamistiku vastastikuses mõjus.

71. Käesolevas asjas aga nähtub 12. aprilli 2016. aasta aruandest Vialto kohapealse kontrollimise kohta, et esimesel kontrollipäeval oli kohal Ungari pettusevastase tegevuse koordineerimise üksuse (AFCOS) esindaja. Samuti ei ole väidetud, et kõnealune digitaalkriminalistika toiming, nagu see on määratletud loas, mille väljastas OLAFi uurijatele OLAFi peadirektor, rikkus kohaldatavaid riigisiseseid eeskirju või viidi läbi kohal viibinud riikliku ametiisiku arvamuse vastaselt. Nendel asjaoludel piirdub tekkiv küsimus seega selle kindlaksmääramisega, millist laadi digitaalkriminalistikaline läbiotsimine on lubatud üksnes määruse nr 2185/96 artikli 7 lõike 1 alusel.

72. Kui vaadata määruse nr 2185/96 artikli 7 lõike 1 sõnastust, näeme kaht asja. Esiteks on selle sätte teises lõigus sõnaselgelt märgitud, et kohapealne kontroll ja inspekteerimine võivad puudutada andmetöötlussüsteemis olevaid andmeid. Järgmiseks tuleneb sama sätte esimesest lõigust, et see tähendab igal juhul juurdepääsu kogu asjaomase tegevusega seotud teabele ja dokumentatsioonile, mis sisaldub andmetöötlussüsteemis olevates andmetes ja mida on vaja kohapeal nõuetekohaselt kontrollida ja inspekteerida, ja õigust teha koopiaid asjakohastest dokumentidest. Seega nähtub sõnastusest vahe juurdepääsuõiguse vahel, mis peab praktilise vajaduse tõttu olema laialdane, ja koopiate tegemise õiguse vahel, mis seevastu piirdub vaid asjakohaste andmetega. See on loogiline: selleks, et *leida* asjakohast teavet, on vaja *otsida* kõikjalt, kus seda teavet võib leiduda.

73. Sellist tõlgendust kinnitab kohapealse kontrolli läbiviimise kontekst ja eesmärk. Nimelt, nagu on sätestatud määruse nr 2185/96 artiklis 8 lõikes 3, tuleb kohapealse kontrolli või inspektsiooni kohta koostada aruanne, millele tuleb lisada määruse nr 2185/96 „[a]rtiklis 7 osutatud materjal ja täiendavad dokumendid“. Nii koostatud aruanded kujutavad endast haldus- või kohtumenetluses vastuvõetavaid tõendeid liikmesriigis, kus nende kasutamine osutub vajalikuks. Ent

[8] Kuigi määruses nr 2185/96 on viidatud komisjoni inspektoritele, teostab seda pädevust nüüd OLAF vastavalt komisjoni otsuse 1999/352, millega asutatakse Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) (EÜT 1999, L 136, lk 20; ELT eriväljaanne 01/03, lk 110), artiklile 2 ja määruse nr 883/2013 artikli 3 lõikele 1.

[9] COM(2018) 338 (final).

[10] Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule „[Määruse nr 883/2013] kohaldamise hindamine“ (COM(2017) 589 (final)).

[11] Vt lõpparuanne määruse nr 883/2013 kohaldamise hindamise kohta (Evaluation of the application of Regulation No 883/2013 concerning investigations conducted by the European Anti-Fraud Office (OLAF), Final report), punkt 4.2.2.4, „Concluding remarks“ (ingliskeelses versioonis lk 97). Meenutan, et määruse nr 883/2013 artikli 3 lõikes 2 on selgelt märgitud, et määruse nr 2185/96 sätete ja menetlustega on kooskõlas see, et OLAF võib teha ettevõtjate suhtes kohapealset kontrolli ja inspekteerimist.

endastmõistetavalt kujutavad endast vastuvõetavaid tõendeid tõenäoliselt vaid niisugused dokumendid, mis on seotud haldus- või kohtumenetluses käsitletava rikkumisega – ehk mis on teisisõnu nendes menetlustes asjakohased.

74. Digitaalkriminalistika toimingu kontekstis tähendab see seda, et OLAFil peab olema juurdepääs kõikidele andmetöötlussüsteemis olevatele andmetele seadmetes, mida hõlmab OLAFi peadirektori luba, et teha kindlaks, millised nendest andmetest on seotud kõnealuse toiminguga. Seda on võimalik kindlaks teha vaid tehes andmekandjast digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks „tõmmise", mis on digitaalkriminalistika suunistes määratletud kui „digitaalsel andmekandjal olevatest originaalandmetest bitthaaval tehtud koopia […], mis on salvestatud kahendsüsteemis kordumatu räsiväärtusega".[12] Seepärast ei tohiks niisugust andmete kogumist kogu andmekandjast tehtava „tõmmise" abil segi ajada dokumentide koopiatega, millele on viidatud määruse nr 2185/96 artikli 7 lõikes 1. Infotehnoloogia seisukohast on see digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks tehtud tõmmis möödapääsmatu, sest see võimaldab teha märksõnalisi otsinguid, kasutades spetsiaalselt digitaalkriminalistika tarkvara, mis teeb kindlaks kõnealuse projektiga seotud teabe. Alles pärast seda protsessi etappi – nimelt, kui tarkvara on teinud kindlaks teatavad dokumendid, mis võivad olla asjakohased – on OLAFi uurijatel lubatud tutvuda nende dokumentide sisuga ja seega teha kindlaks asjakohane teave määruse nr 2185/96 artikli 7 lõike 1 tähenduses.[13] Seejärel võivad nad vajaduse korral teha sellest teabest koopia, et lisada see aruandele. Teisisõnu, „tõmmis" tehakse algul vaid analüütilistel eesmärkidel.

75. Pealegi võib andmete indekseerimine digitaalkriminalistika tarkvara abil ja seejärgne indekseeritud andmete sõelumine võtta palju aega, eriti kuna ettevõtjad salvestavad nüüd suurel hulgal andmeid elektrooniliselt. See infotehnoloogilise keskkonna erisus seletab ka, miks OLAF kasutab oma analüüsi läbiviimiseks andmete koopiat. See on kasulik nii OLAFile kui ka asjaomasele ettevõtjale, kes saab seega originaalandmeid ja nende kandjat edasi kasutada. Selle tulemusel vähenevad OLAFi inspektsioonidest põhjustatud häired ettevõtja tegevuses.[14] Seevastu kui keelata üleüldse andmete kopeerimine ilma eelneva analüüsita, takistaks see asjakohatult ja seega põhjendamatult OLAFi inspekteerimisvolitusi ja ulatuks kaugemale sellest, mida on vaja asjaomase ettevõtja õiguste kaitseks. Niisiis muudaks selline keeld juurdlused kui vajaliku vahendi, mis võimaldab OLAFil täita tema funktsioone võitluses liidu finantshuve kahjustava pettuse, korruptsiooni vm õigusvastase tegevuse vastu, põhjendamatult vähem tõhusaks.[15]

76. Nendel asjaoludel ei näe ma põhjust, miks OLAF ei peaks saama olenevalt olukorrast analüüsida inspekteeritava ettevõtja digitaalsel andmekandjal sisalduvaid andmeid mitte originaali, vaid samade andmete „tõmmise" põhjal. Nimelt, nagu Euroopa Kohus hiljuti otsustas

[12] Vt digitaalkriminalistika suuniste punkt 1.9.

[13] Digitaalkriminalistika suuniste punktis 8.4 on ette nähtud: „Kui ekspertiisi tööfail on saadaval, esitab uurija juhtumite haldamise süsteemi (CMS) juurdlustaotluste mooduli kaudu kirjalikud taotlused, et ekspertiisi tööfail indekseerida […] Vastuseks uurija kirjalikule taotlusele ja koostöös uurijaga võtab [OLAFi personali hulka kuuluv digitaalkriminalistika spetsialist] ekspertiisi tööfailist välja otsingukriteeriumidele vastavad andmed ja teeb need uurijale ainult lugemispääsuga kättesaadavaks."

[14] Vt selle kohta 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Nexans France ja Nexans *vs.* komisjon (C-606/18 P, EU:C:2020:571, punkt 66). Samas tuleb märkida, et OLAFi võimalus jätkata ettevõtja tegevusega seotud andmete analüüsi väljaspool selle ettevõtja ruume oleneb tingimusest, et sellise jätkamisega ei kaasne kaitseõiguste rikkumist ja ega riiva asjaomase ettevõtja õigusi rohkem kui inspekteerimine selle ettevõtja ruumides. OLAF võib selliselt tegutseda juhul, kui ta saab asuda õiguspäraselt seisukohale, et see on inspekteerimise tõhususe seisukohast põhjendatud või põhjendatud selleks, et hoida ära liigne sekkumine asjaomase ettevõtja tegevusse (vt selle kohta 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Nexans France ja Nexans *vs.* komisjon (C-606/18 P, EU:C:2020:571, punktid 87 ja 90)).

[15] Vt analoogia alusel (seoses komisjoni uurimisvolitustega konkurentsiasjades määruse nr 1/2003 alusel) kohtujurist Kokott'i ettepanek kohtuasjas Nexans France ja Nexans *vs.* komisjon (C-606/18 P, EU:C:2020:207, punkt 66).

samalaadse menetluse kohta, mida viis läbi komisjon määruse nr 1/2003 alusel, et „nii juhul, kui ta analüüsib originaalandmeid, kui ka juhul, kui ta analüüsib nende andmete koopiaid, on tegemist samade, komisjon[i] kontrollitavate andmetega“. [16]

77. On tõsi, et erinevalt määruse nr 2185/96 artiklist 7 ja määruse nr 883/2013 artikli 3 lõikest 3 ei ole määruse nr 1/2003 artikli 20 lõikes 2 viidatud riigisisestele õigusaktidele, kui komisjonil tuleb rakendada oma kontrollivolitusi konkurentsi valdkonnas. Ent nagu olen juba märkinud: ühest küljest ei ole käesolevas asjas väidetud, et kohaldatavat riigisisest õigust on rikutud, ja teisest küljest on määruse nr 2185/96 artikli 7 lõikes 1 sõnaselgelt põhimõttena lubatud juurdepääs kontrollitava ettevõtja andmetöötlussüsteemides olevatele andmetele.

78. Vastupidi apellandi väidetule ja kooskõlas Euroopa Kohtu analüüsiga 16. juuli 2020. aasta kohtuotsuses Nexans France ja Nexans *vs*. komisjon (C-606/18 P, EU:C:2020:571, punkt 63) kujutab OLAFi õigus pääseda juurde e-kirjavahetusele, sülearvuti kõvakettale või kontrollitava äriühingu serveris hoitavatele andmetele ja need tõmmistada (s.o teha neist digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks tõmmis) endast seega nendes andmestikes ja nendel kandjatel sisalduvate andmete analüüsi *vaheetappi*. Niisuguse lähenemisviisi kohaselt eraldatakse dokumendid, mis võivad kujutada endast tõendeid, ülejäänud andmetest sõelumistoimingutes, mis viiakse läbi pärast digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks tõmmise tegemist. [17] Selline sõelumise eesmärgil „kopeerimine“ ei ole seega suurem sekkumine kui sõelumine ise. Sellisena ei kujuta see endast OLAFile antud lisavolitust, vaid kuulub, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 73 õigesti märkis, OLAFile määruse nr 2185/96 artikli 7 lõikega 1 antud uurimisvolituste alla ja võib olla vajalik kõnealuse kohapealse kontrolli nõuetekohaseks läbiviimiseks.

79. Loomulikult peaks niisugune andmete kopeerimine ilma eelneva analüüsita olema lubatud, kui OLAF seejärel hindab, kas andmed on inspekteerimise eesmärgi seisukohast olulised, rangelt järgides asjaomase ettevõtja kaitseõigusi, enne kui asjakohaseks loetud dokumendid toimikusse lisatakse ja ülejäänud kopeeritud andmed kustutatakse. [18]

80. Kui komisjonilt küsiti 10. veebruaril 2021 kohtuistungil viimati nimetatud tagatise kohta, kinnitas ta sõnaselgelt, et asjasse puutumatud andmed kustutati tõepoolest pärast teatava aja möödumist, kuigi apellandi esindajad vaidlesid sellele väitele vastu. Tõepoolest ei ole digitaalkriminalistika suunistes sellekohast selget reeglit. Võib aga täheldada, et OLAFi digitaalkriminalistika toimingute teabelehes on märgitud, et OLAF säilitab andmeid kuni 15 aastat pärast juurdluse lõpetamist. Samuti tuleneb digitaalkriminalistika suuniste artiklist 10, et kui OLAFi juurdlusüksus soovib uuesti saada teise uurimisega seoses saadud digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks ette nähtud tõmmist, peab ta uuesti taotlema peadirektori luba vastavalt samadele kriteeriumidele nagu need, mis on nõutavad digitaalkriminalistika toimingu jaoks loa saamisel ruumide inspekteerimise või kohapealse kontrolli raames ja kooskõlas täieliku teabega asjaomase isiku või ettevõtja kohta. Need on olulised – ja vajalikud – kaitsemeetmed.

81. On oluline toonitada, et need juurdlusvolitused on antud OLAFile põhjusel, et tänapäevased arenenud tehnoloogilised seadmed oma spetsiifikaga võimaldavad salvestada tohutul hulgal andmeid. See väga tehnoloogiline võimalus eeldab põhimõtteliselt juurdepääsu kõigele, et

[16] 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Nexans France ja Nexans *vs*. komisjon (C-606/18 P, EU:C:2020:571, punkt 62).

[17] Vt 13. joonealuses märkuses viidatud digitaalkriminalistika suuniste punkt 8.4. OLAFi „Digitaalkriminalistika toimingute teabelehes“ (Digital Forensic Operations Information Leaflet) on samuti märgitud, et „juurdluse seisukohast olulised andmed tehakse kindlaks märksõnaliste otsingute ja muude otsingumeetodite abil [ja t]oimikusse lisatakse ainult need andmed“.

[18] 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Nexans France ja Nexans *vs*. komisjon (C-606/18 P, EU:C:2020:571, punkt 64).

seejärel saaks otsingut täpsustada näiteks asjakohaste märksõnade abil. On oluline, et oleks selge: kuigi OLAFile on andmete otsimiseks vaja juurdepääsu põhimõtteliselt kõigele, peab ta samuti austama asjaomase ettevõtja õiguspäraseid huve seoses privaatsuse ja asjasse puutumatute dokumentide konfidentsiaalsusega. Selle volituse kuritarvitamine – näiteks nii kogutud andmete nõuetevastane avaldamine kolmandatele isikutele – kujutaks endast asjaomase isiku kaitseõiguste väga rasket rikkumist ning sellel oleksid erakordselt rängad tagajärjed nii OLAFile kui ka selle ametnikele. Õigluse huvides tuleb käesolevas asjas tunnistada, et midagi sellist ei ole väidetud. Nendel asjaoludel teen äsja kirjeldatud põhjendustel ettepaneku apellatsioonkaebuse esimese väite esimesed kaks osa tagasi lükata.

b) Kolmas osa

82. Oma esimese väite kolmandas osas seab Vialto vaidluse alla vaidlustatud kohtuotsuse punktides 77 ja 79 väljendatud Üldkohtu seisukohad, mille kohaselt esiteks ei puutu tema argumendid, mis põhinevad ametisaladuse austamisel ja tema äripartneritega sõlmitud lepingute tingimustel, liidu lepinguvälise vastutuse kohaldamisel asjasse, ning teiseks ei saa asuda seisukohale, et OLAF on teda sundinud seda saladust või neid tingimusi rikkuma.

83. Kõigepealt, vastupidi komisjoni väidetule ei arva ma, et apellatsioonkaebuse esimese väite kolmanda osa esimene etteheide kujutab endast uut väidet ja tuleb sellisena vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

84. Tõepoolest piirdub Euroopa Kohtu pädevus apellatsioonimenetluses üldjuhul Üldkohtu poolt tema menetluses vaidluse all olnud väidete kohta antud hinnangu kontrollimisega. Argument, mida esimeses kohtuastmes ei esitatud, ei kujuta endast siiski uut väidet, mis on apellatsioonimenetluses vastuvõetamatu, juhul kui tegemist on sellise argumendi täiendamisega, mida on Üldkohtule esitatud hagiavalduses esitatud väites juba käsitletud.[19]

85. Vaidlustatud kohtuotsuse punktist 77 nähtub aga, et apellant põhjendas keeldumist teatavate OLAFi nõutud andmete edastamisest algusest peale argumendiga, mis puudutas ametisaladust ja äripartneritega sõlmitud lepingute tingimusi. Selles kontekstis on selge, et sama argumendi „ümbersõnastamine“ õiguse kuritarvitamise mõiste alusel lihtsalt täiendab Üldkohtu menetluses juba käsitletud argumenti. Kuna Üldkohus oleks seda ebaõigesti hinnanud, on see apellatsioonkaebuse väide kõigest jätk argumendile, mida on Üldkohtule esitatud hagiavalduse väites juba käsitletud. Seetõttu tuleb tunnistada apellatsioonkaebuse esimese väite see osa vastuvõetavaks.

86. Sellegipoolest tundub mulle, et see argument ei ole tulemuslik. Nimelt on see osa üldisemast argumendist, et Vialto kannatas kahju, kuna OLAF rikkus määruse nr 2185/96 artikli 7 lõiget 1, kogudes teavet, mis ei olnud inspekteerimisega seotud. Mina olen seisukohal, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta ei teinud etteheiteid OLAFi inspekteerimisvolituste kasutamise suhtes. Samuti nähtub toimikust, et OLAF oli selle inspekteerimisega seoses teinud ettepaneku kohaldada apellandi andmete suhtes erikorda, mis on ette nähtud õiguslikult privilegeeritud andmete jaoks.[20] Nendel asjaoludel näib mulle, et igal juhul ei oleks saanud apellandi argument, mis põhineb ametisaladusel ja tema lepingute tingimustel, võimaldada tuvastada talle õigusi andva õigusnormi piisavalt selget rikkumist. Seetõttu ei ole see argument tulemuslik.

[19] Vt selle kohta 9. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Groupe Canal + *vs.* komisjon (C-132/19 P, EU:C:2020:1007, punkt 28).

[20] Vt digitaalkriminalistika suuniste punkt 6.3.

87. Ka apellandi teine etteheide apellatsioonkaebuse esimese väite kolmandas osas ei ole tulemuslik. Selles etteheites märgib Vialto, et vastupidi sellele, mida Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 79 märkis, ei ole ta kunagi väitnud, nagu oleks OLAF sundinud teda rikkuma ametisaladust ja teatavaid lepingutingimusi. Apellandi sõnul tegi Üldkohus otsuse argumendi kohta, mida ei olnudki esitatud, ja juba ainuüksi seetõttu tuleb kõnealune vaidlustatud kohtuotsuse punkt tühistada. Seda etteheidet tuleb siiski pidada tulemusetuks, sest vaidlustatud kohtuotsuse punktis 79 lükkas Üldkohus tagasi argumendi, mida ei olnud esitatud, ja seega sai Üldkohus igal juhul selle põhjal järelduse teha. Samuti tuleneb kõnealuses vaidlustatud kohtuotsuse punktis kasutatud sõnastusest „igal juhul“, et Üldkohtu hinnang selles punktis lähtus suurest ettevaatusest juhuks, kui peaks järeldatama, et Vialto sai tugineda argumendile, mis puudutas ametisaladust ja tema lepingute tingimusi, et põhjendada keeldumist teatavale teabele juurdepääsu võimaldamisest.

88. Seetõttu tuleb apellatsioonkaebuse esimene väide osalt põhjendamatuse ja osalt tulemusetuse tõttu tagasi lükata.

B. Teine apellatsioonkaebuse väide, mis käsitleb õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist

1. Poolte argumendid

89. Teises apellatsioonkaebuse väites märgib Vialto, et Üldkohus rikkus õigusnormi ega põhjendanud oma kohtuotsust piisavalt seoses väidetava õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisega.

90. Esiteks ei ole vaidlustatud kohtuotsus piisavalt põhjendatud, kuna selles ei ole selgitatud, milline kolmest tingimusest, mida on vaja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele tuginemiseks, ei ole käesoleval juhul täidetud, ega ole analüüsitud ühtki nendest kolmest tingimusest.

91. Teiseks rikub vaidlustatud kohtuotsuse punkt 118 väidetavalt õigusnormi, sest selles on eiratud kohtupraktikat, millega on keelatud tagasiulatuvalt tühistada haldusakti – olgu õiguspärast või õigusvastast –, millega on antud isiklikke õigusi või samalaadseid hüvesid. OLAFi uurijate kinnitused, mis anti esimesel inspekteerimispäeval seoses inspektsiooni läbiviimise menetlusega, oleksid aga olnud õiguspärased. Seepärast ei oleks saanud OLAFi töötajad neid kinnitusi tagantjärele tühistada ega nõuda kohapealse kontrolli läbiviimist nii, nagu ei oleks selliseid kinnitusi kunagi antud.

92. Kolmandaks väidab apellant, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta märkis samas vaidlustatud kohtuotsuse punktis, et Vialto ei saa tugineda niisuguse õiguspärase ootuse rikkumisele, mis tuleneb talle kasulikust reeglist kõrvale kalduva praktika kohaldamisest, kui ta tegutses pahauskselt. Apellant aga on seisukohal, et OLAFi nõudmised olid vastuolus määruse nr 2185/96 artikli 7 lõikega 1 ja et ta oli juba alates esimesest inspekteerimispäevast oma seisukoha teatanud ning kui OLAFi töötajad olid seisukohal, et ta nende juurdlust õigusvastaselt takistab, pidanuksid nad pöörduma sama määruse artikli 9 alusel abi saamiseks riigi ametiasutuste poole. Nendel asjaoludel on Vialto seisukohal, et ta ei ole tegutsenud pahauskselt.

93. Komisjon leiab, et apellatsioonkaebuse teine väide tuleb tagasi lükata.

94. Esiteks põhjendas Üldkohus piisavalt oma järeldust, et õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet ei ole rikutud. Teiseks ei ole apellant selgitanud, mille kohta oli OLAF need väidetavad kinnitused andnud, ja igal juhul kahjustas Vialto väidetud usaldust tema enda tegevus. Kolmandaks on haldusaktide tühistamisega seotud põhimõtetele tuginemine käesolevas asjas tulemusetu ja igal juhul põhjendamatu, sest OLAFi tehtud kohapealne kontroll ei kujutanud endast haldusakti või vähemalt mitte isiklikke õigusi või samalaadseid hüvesid andvat haldusakti.

2. Analüüs

95. Vialto on põhjendanud oma teist väidet kolme argumendiga: esiteks jättis Üldkohus põhjendamata oma hinnangu seoses õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega; teiseks on keelatud tühistada õiguspärast haldusakti, millega on antud isiklikke õigusi või samalaadseid hüvesid; kolmandaks rikkus ta õigusnormi väitega, et Vialto ei saa tugineda niisuguse õiguspärase ootuse rikkumisele, mis tuleneb tavapärasest inspekteerimismenetlusest kõrvale kalduva praktika kohaldamisest selle tõttu, et ta keeldus OLAFi õiguslikku nõudmist täitmast.

96. Teen ettepaneku käsitleda neid argumente koos, sest need on kõik olemuslikult seotud esmase küsimusega, mis puudutab Vialto „õiguspärase ootuse“ olemasolu. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 114 õigesti osutas, eeldab õigus tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele seda, et Euroopa Liidu pädevad asutused on asjaomasele isikule andnud volitatud ja usaldusväärsetest allikatest pärit konkreetsed, tingimusteta ja ühtelangevad kinnitused. Seevastu ei saa keegi viidata selle põhimõtte rikkumisele, kui need kinnitused puuduvad.[21] Samuti peavad need kinnitused olema niisugused, mis tekitavad isikule, kellele need on adresseeritud, õiguspärase ootuse („attente légitime“).[22]

97. Samamoodi põhjendab haldusakti tühistamise keeldu vajadus täita asjaomasest meetmest kasu saava isiku õiguspärased ootused.[23] Teisisõnu on haldusakti tühistamine välistatud vaid juhul, kui isikul, kelle suhtes tehti soodne otsus, oli õiguspärane ootus, et selle otsusega on asi lõplikult lahendatud.[24]

98. Seega, kui peaks ilmnema, et see tingimus ei olnud käesoleval juhul täidetud – mina usun, et ei olnud –, oleksid apellandi teise väite põhjenduseks esitatud viimased kaks argumenti põhjendamatud. Sel juhul ei mõjutaks Üldkohtu poolt põhjendamata jätmine seda, kui kindlalt õige oli lükata tagasi Vialto argument seoses õiguspärase ootuse kaitsega, ega oleks seetõttu tulemuslik.

99. Kõigepealt tuleb meeles pidada, et õiguskindluse põhimõttega kaasnev õigus nõuda õiguspärase ootuse kaitset laieneb igale eraõiguslikule isikule, kes on olukorras, kus Euroopa Liidu ametiasutused on temas tekitanud põhjendatud lootuse („espérances fondées“). Selliseid

[21] 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus ADR Center *vs.* komisjon (C-584/17 P, EU:C:2020:576, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).

[22] Vt selle kohta 25. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Sviluppo Italia Basilicata *vs.* komisjon (C-414/08 P, EU:C:2010:165, punkt 107).

[23] Vt selle kohta 26. veebruari 1987. aasta kohtuotsus Conzorzio Cooperative d'Abruzzo *vs.* komisjon (15/85, EU:C:1987:111, punkt 12) ja 20. juuni 1991. aasta kohtuotsus Cargill *vs.* komisjon (C-248/89, EU:C:1991:264, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).

[24] Schønberg, S. J., „Legal Certainty and Revocation of Administrative Decisions: A Comparative Study of English, French and EC Law“, *Yearbook of European Law*, 19. kd, 1, 1999, lk 257–298, eriti lk 291. Vt samuti Ragnemalm, H., „Confiance légitime et délai raisonnable“ – *Mélanges en hommage à Fernand Schockweiler*, Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 1999, lk 511–522, eriti lk 517 ja 518.

lootusi tekitada võivaks kinnituseks – olenemata selle andmise vormist – on täpne, tingimusteta ja ühtelangev teave, mis pärineb volitatud ja usaldusväärsetest allikatest. Kui aga haldusasutus ei ole isikule täpseid kinnitusi andnud, ei saa see isik selle põhimõtte rikkumisele tugineda.[25]

100. Seepärast on oluline kindlaks teha, millised õiguspärased ootused OLAF Vialtos käesolevas asjas tekitas. Teisisõnu, milliseid täpseid, tingimusteta ja ühtelangevaid kinnitusi sai Vialto OLAFilt seoses vaidlusaluse digitaalkriminalistika toiminguga?

101. Vialto ise on apellatsioonkaebuses märkinud, et Üldkohus on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 116 maininud, mille kohta OLAFi uurijad need kinnitused andsid. Samas punktis aga on märgitud, et OLAFi uurijad nõustusid apellandi väljendatud murele vastu tulles kalduma kõrvale digitaalkriminalistika suunistes ette nähtud korrast seoses esiteks digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks loodavaid tõmmiseid sisaldava digitaalse andmekandja hankimise ja töötlemise kohaga ja teiseks seoses nimetatud andmekandja endaga.

102. Seda kinnitavad Vialto kohapealse kontrollimise aruanded 12. ja 13. aprillist 2016 ning nende kokkuvõte vaidlustatud kohtuotsuse punktides 52 ja 53, mida apellant vaidlustanud ei ole. Kuigi OLAFi uurijad andsid seega täpsed, tingimusteta ja ühtelangevad kinnitused, tuleb märkida, et nende kinnituste ulatus piirdus rangelt kohaga, kus pidi läbi viidama andmete märksõnaline töötlemine, ning selles indekseerimise ja otsimise protsessis kasutatava andmekandjaga. OLAFi uurijad ei andnud kordagi mõista, et nad on nõus tulema vastu apellandi soovile eraldada kõigepealt vaidlusaluse projektiga seotud andmed nendest, mis ei ole selle projektiga seotud. Vastupidi, eespool nimetatud aruannetest – millele on alla kirjutanud üks Vialto tegevdirektoritest – nähtub selgelt, et esimene samm selles protsessis pidi olema kõvaketastest ja valitud serverikataloogidest digitaalkriminalistika ekspertiisi tarvis tõmmiste tegemine, ilma et selles osas oleks täpsustatud mingeid piiranguid.

103. Nendel asjaoludel ei saa nõustuda argumendiga, et OLAF rikkus Vialto õiguspäraseid ootusi, kui ta otsustas lõpetada digitaalkriminalistika toimingu pärast seda, kui Vialto keeldus juurdluses täielikku koostööd tegemast, sealhulgas andmast juurdluse seisukohast olulist finantsteavet. Nimelt on õiguspärase ootuse kaitse eesmärk lihtsalt tagada, et ametiasutused täidavad enda antud õiguspäraseid lubadusi ja tegutsevad kooskõlas enda tekitatud ootustega,[26] ei vähem ega rohkem. Selles aspektis ei ole õiguspärase ootuse põhimõtte rakendamine (asjakohastel juhtudel) enamat kui harta artiklis 41 sätestatud hea halduse tagatise praktiline ellurakendamine. Käesoleval juhul aga ei saanud need ootused olla põhjendatult seotud millegi muuga kui esimeste digitaalkriminalistika ekspertiisi jaoks mõeldud koopiate võtmisega ettevõtja ruumides, andmete indekseerimise ja sortimisega nendessamades ruumides ning sellega seoses Vialto antud seadmete kasutamisega.

104. Sellepärast ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 118 märkis, et Vialto ei saa tugineda sellele, et on piisavalt selgelt rikutud tema õiguspärast ootust, et praktikat kohaldatakse temale soodsal viisil erandit tehes, olgugi et ta keeldus täitmast nõudmisi, mida olid määruse nr 2185/96 artikli 7 lõike 1 ja digitaalkriminalistika suuniste kohaselt esitanud OLAFi töötajad.

[25] 3. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Tšehhi Vabariik *vs.* parlament ja nõukogu (C-482/17, EU:C:2019:1035, punkt 153).

[26] Vt selle kohta Gautron, J.-C., „Le principe de protection de la confiance légitime“ – *Le droit de l'Union européenne en principes. Liber amicorum en l'honneur de Jean Raux*, Rennes, Apogée, 2006, lk 199–218, eriti lk 210.

105. Samuti, kuigi see vaidlustatud kohtuotsuse punkt ei ole vahest selguse musternäidis, põhineb see siiski kindlalt viidetel õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet reguleerivatele tingimustele ja selgel kirjeldusel selle kohta, mida võiks nimetada OLAFi ettepanekuks teha erand. Seega on arusaadav, et Üldkohus lükkas Vialto argumendi õiguspärase ootuse kaitse kohta tagasi seetõttu, et Vialto ei olnud saanud täpseid kinnitusi digitaalkriminalistika toimingu piiramise kohta *sensu stricto*.

106. Igal juhul ei mõjutaks võimalik sellekohaste põhjenduste puudumine argumendi tagasilükkamise põhjendatust ega seega vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni. Niisiis tuleb väide põhjendamata jätmise kohta lugeda tulemusetuks.[27]

107. Seetõttu olen seisukohal, et apellatsioonkaebuse teine väide tuleb tagasi lükata.

C. Apellatsioonkaebuse kolmas väide, et on rikutud õigust olla ära kuulatud

1. Poolte argumendid

108. Apellatsioonkaebuse kolmandas väites on apellant esitanud rea argumente, milles ta kritiseerib Üldkohtu põhjendusi, mis käsitlevad õigust olla ära kuulatud.

109. Esiteks ei puutu vaidlustatud kohtuotsuse punktis 121 sõnastatud järeldused, mis puudutavad seda, et OLAF ta väidetavalt ära kuulas, asjasse seoses küsimusega, kas laienemise peadirektoraat rikkus tema õigust olla ära kuulatud. Teiseks moonutas Üldkohus faktilisi asjaolusid, märkides vaidlustatud kohtuotsuse punktides 94 ja 122, et laienemise peadirektoraadi seisukoht ei olnud CFCU jaoks siduv. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 93 tunnistas, nähtub toimikust, et peadirektoraat oli palunud CFCU-l võtta Vialto suhtes vajalikud meetmed seetõttu, et ta rikkus lepingulisi kohustusi. Selline palve pidi olema CFCU jaoks siduv. Niisugune faktiliste asjaolude moonutamine pidi viima õigusnormide väära kohaldamiseni Üldkohtus. Üldkohus oleks pidanud järeldama, et laienemise peadirektoraat oli kohustatud Vialto ära kuulama, enne kui ta pöördus CFCU poole palvega võtta vaidlusaluses lepingus ette nähtud vajalikud meetmed, kuna Vialto on rikkunud oma lepingulisi kohustusi. Kolmandaks oleks laienemise peadirektoraat pidanud austama ka Vialto õigust olla ära kuulatud seoses oma soovitusega peatada vaidlusaluse lepingu täitmine või Vialto täidetava osa täitmine. Tuginedes 4. aprilli 2019. aasta kohtuotsusele OZ *vs.* EIP (C-558/17 P, EU:C:2019:289), väidab apellant, et õigust olla ära kuulatud tuleb austada ka juhul, kui liidu institutsioon annab mittesiduvaid soovitusi.

110. Komisjon on nõus Üldkohtu lähenemisviisiga, mis puudutab õigust olla ära kuulatud, ja märgib, et kolmas väide tuleb tagasi lükata.

2. Analüüs

111. Kolmandas apellatsioonkaebuse väites tugineb apellant õigusnormide rikkumiste ja faktiliste asjaolude moonutamiste sildi all reale argumentidele, mis ei ole omavahel selgelt seotud. Sisuliselt on esitatud kolm argumenti. Esiteks seab Vialto kahtluse alla asjakohasuse, mille Üldkohus, kaaludes, kas laienemise peadirektoraat on rikkunud tema õigust olla ära kuulatud, omistas

[27] Vt selle kohta 22. septembri 2020. aasta kohtuotsus Austria *vs.* komisjon (C-594/18 P, EU:C:2020:742, punktid 47 ja 50).

sellele, et OLAF on ta ära kuulanud. Teiseks heidab ta Üldkohtule ette faktiliste asjaolude moonutamist, mis seisnes märkimises, et laienemise peadirektoraadi võetud ja CFCU-le edastatud seisukoht Vialto suhtes võetavate meetmete kohta ei olnud CFCU-le siduv, mis oleks viinud õigusnormide väära kohaldamiseni. Kolmandaks väidab Vialto, et laienemise peadirektoraat ei ole austanud tema õigust olla ära kuulatud ka seoses oma palvega peatada kõnealuse lepingu täitmine või selle täitmine Vialto täidetavas osas.

112. Teise argumendi osas nähtub vaidlustatud kohtuotsuse vaidlustamata punktist 89, et laienemise peadirektoraat teatas 13. oktoobri 2016. aasta kirjas CFCU-le oma seisukoha, et kuna apellant on keeldunud OLAFi juurdluses koostööd tegemast, on Vialto rikkunud üldtingimuste artikli 25 lõikeid 2 ja 3, ning palus CFCU-l sellega seoses võtta samade üldtingimuste alusel asjakohased meetmed lepingu rikkumise suhtes. Ta lisas sellega seoses, et CFCU võiks ühe praktilise võimalusena kaaluda kõnealuse lepingu täitmise peatamist või selle peatamist apellandi täidetavas osas.

113. Nagu apellant on apellatsioonkaebuses tunnistanud, nähtub laienemise peadirektoraadi eespool viidatud 13. oktoobri 2016. aasta kirjast ja ka CFCU 11. novembri 2016. aasta kirjast selgelt, et komisjon *palus* tal võtta asjakohased meetmed lepingu rikkumise suhtes. Need sõnad ei ole pelgalt sõnastusvormel, vaid kajastavad eeskirju, mis reguleerivad ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames sõlmitud lepingut ja pädevuse jaotust sekkuvate ametiasutuste vahel.

114. Kuigi lõplik vastutus üldeelarve eest lasub komisjonil, vastutab asjaomase programmi haldamise ja rakendamise eest tegevstruktuur kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega.[28] Euroopa Kohus on oma praktikas sellele juba tähelepanu juhtinud. Nimelt: „Kolmandate riikide sõlmitavad hankelepingud, mis võivad saada toetust ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames kooskõlas detsentraliseeritud halduse põhimõttega, jäävad riigisisesteks lepinguteks, mille koostamise, läbirääkimise ja sõlmimise pädevus on ainult riigisisesel hankijal, kes vastutab nende elluviimise eest, komisjoni esindajate osalemine nende lepingute sõlmimise menetluses aga piirdub vaid selle kindlakstegemisega, kas Euroopa Liidu rahastamistingimused on täidetud või mitte. Samuti ei saa ettevõtjad, kes esitavad pakkumused, mille põhjal sõlmitakse kõnealune leping, olla õigussuhetes vaid selle lepingu eest vastutava kolmanda riigiga ning komisjoni esindajate võetud meetmed ei saa nende suhtes asendada selle kolmanda riigi otsust Euroopa Liidu otsusega.“[29]

115. Nendel kaalutlustel ei ole mul võimalik järeldada, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 94 ja 122, kus Üldkohus märkis, et otsuse arvata apellant vaidlusalusest lepingust välja tegi CFCU, ilma et laienemise peadirektoraadi sellekohane seisukoht olnuks CFCU-le siduv, on moonutatud faktilisi asjaolusid või rikutud õigusnormi.

116. Samal ajal, olenemata lepingusuhte puudumisest komisjoni ja Vialto vahel, on see, kas komisjon oleks pidanud enne oma soovituste CFCU-le teatamist apellandi ära kuulama, siiski eraldi küsimus.

117. Harta artikli 41 lõikes 2 on sätestatud, et õigus heale haldusele kätkeb esiteks igaühe õigust, et teda kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada; teiseks igaühe õigust tutvuda teda puudutavate andmetega, võttes samal ajal arvesse konfidentsiaalsuse ning ameti- ja ärisaladusega seotud õigustatud huve, ja kolmandaks asutuste

[28] Vt määruse nr 718/2007 artikli 10 lõige 1 ja artikli 28 lõige 2.

[29] 4. juuli 2013. aasta kohtumäärus Diadikasia Symvouloi Epicheiriseon *vs.* komisjon jt (C-520/12 P, ei avaldata, EU:C:2013:457, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

kohustust põhjendada oma otsuseid. Muu hulgas tagab õigus olla ära kuulatud igaühele võimaluse teha haldusmenetluse raames, enne kui tehakse tema huve kahjustada võiv otsus, tegelikult ja tõhusalt teatavaks oma seisukoht. [30]

118. Vaevalt saab käesoleval juhul, olgugi et otsuse arvata Vialto vaidlusalusest lepingust välja tegi CFCU, mitte komisjon, väita, et komisjoni palve, et CFCU võtaks Vialto lepingurikkumise suhtes asjakohased meetmed, koos tema otsusega asuda seisukohale, et selle lepingu raames Vialto teenuste eest makstav summa ei vasta liidu rahastamise tingimustele, ei ole otsus, mis *oleks võinud* kahjustada tema huve harta artikli 41 lõike 2 tähenduses. On täiesti selge, et isegi kui tegeliku otsuse tegi CFCU, oli komisjoni sekkumine selles sündmuste käigus oluline – vahest koguni määrav – samm.

119. Samuti, kuigi on vaieldamatult selge, et OLAF teostab oma juurdlusvolitusi täiesti sõltumatult komisjonist, kõigist valitsustest või mõnest muust institutsioonist või organist, [31] tuleneb määrusest nr 883/2013 siiski, et OLAFil on oma juurdluste lõpus üksnes soovitamisvolitus. Nimelt on määruse nr 883/2013 artikli 11 lõikes 1 ette nähtud, et kui ta juurdluse lõpetab, tuleb koostada aruanne. Selle aruandega on kaasas peadirektori soovitused selle kohta, kas institutsioonid, organid ja asutused ning asjaomaste liikmesriikide pädevad ametiasutused peaksid võtma meetmeid või mitte. Välisjuurdluste suhtes on määruse nr 883/2013 artikli 11 lõikes 3 ette nähtud, et aruanded ja soovitused tuleb saata asjaomaste liikmesriikide pädevatele asutustele ja vajaduse korral komisjoni pädevatele talitustele.

120. Niisiis on selles õiguslikus raamistikus selge, et OLAFi uurimise all oleva isiku või ettevõtja peab ära kuulama nii OLAF kui ka liidu institutsioon, organ või asutus või liikmesriigi pädev ametiasutus, kellele see aruanne ja soovitused on adresseeritud, sest nemad teevad lõpuks otsuse, mis võib kahjustada tema huve. [32]

121. Sellegipoolest ei tohiks mööda vaadata ühest küljest sellest, et kui õigust olla ära kuulata on rikutud, tuleb – nagu ka teiste kaitseõigustega seoses – seda analüüsida iga juhtumi konkreetsete asjaolude alusel, [33] ja teisest küljest sellest, et see konkreetne õigus täidab kahte ülesannet. Esiteks on selle eesmärk uurida tegelikku olukorda ja sellisena aidata kaasa hea halduse huvidele, tagades selle, et asjaomane haldusasutus tuvastab faktilised asjaolud nii täpselt ja õigesti kui võimalik. Teiseks võimaldab see tagada asjaomase isiku tõhusa kaitse. [34]

122. Euroopa Kohtu seisukoht on, et selle reegli eesmärk, mille kohaselt huve ebasoodsalt mõjutava otsuse adressaadile tuleb enne selle otsuse tegemist anda võimalus oma seisukoha esitamiseks, on see, et pädev asutus saaks tõhusalt arvesse võtta kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid. Et tagada asjaomase üksikisiku või ettevõtja tõhus kaitse, on kõnealuse reegli eesmärk eelkõige see, et nimetatud isikud saaksid parandada mõne vea või teha teatavaks nende olukorraga seonduvaid asjaolusid, mis mõjutavad seda, kas otsus tehakse või mitte või kas otsuse sisu on nii- või teistsugune. [35]

[30] Vt selle kohta 4. aprilli 2019. aasta kohtuotsus OZ *vs.* EIP (C-558/17 P, EU:C:2019:289, punktid 52 ja 53) ja 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus SatCen *vs.* KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492, punktid 116 ja 117).

[31] Vt komisjoni otsuse 1999/352 artikkel 3.

[32] Vt analoogia alusel seoses menetlusega, mis hõlmab soovitusi liidu institutsiooni sisekomiteelt, 4. aprilli 2019. aasta kohtuotsus OZ *vs.* EIP (C-558/17 P, EU:C:2019:289, punkt 56).

[33] Vt selle kohta 25. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Solvay *vs.* komisjon (C-110/10 P, EU:C:2011:687, punkt 63).

[34] Vt selle kohta 4. juuni 2020. aasta kohtuotsus EEAS *vs.* De Loecker (C-187/19 P, EU:C:2020:444, punkt 69).

[35] Vt selle kohta 3. juuli 2014. aasta kohtuotsus Kamino International Logistics ja Datema Hellmann Worldwide Logistics (C-129/13 ja C-130/13, EU:C:2014:2041, punkt 38).

123. Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud kohtuotsusest ja Vialto apellatsioonkaebusest, et komisjoni toiming, enne mida oleks Vialto tulnud tema enda arvates ära kuulata, on 13. oktoobril 2016 CFCU-le saadetud kiri.[36] Selles kirjas teatas laienemise peadirektoraat CFCU-le, et üldtingimuste artiklis 25 ette nähtud kohustustest hoolimata ei nõustunud Vialto OLAFi juurdepääsuga teabele, mida OLAFil oli vaja juurdluse jaoks, tuginedes teatavatele konfidentsiaalsusklauslitele ja omaenda tõlgendusele kõnealusest lepingust.

124. Tõepoolest sisaldasid seda faktilist teavet juba kohapealse kontrolli aruanded. Selle kohta märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 121 õigesti, et apellandile anti tõepoolest võimalus vaidlustada nendes aruannetes kajastatud asjaolud ja neid kommenteerida 6. mai 2016. aasta kirjas. Samuti sai Vialto oma 23. septembri 2016. aasta kirjas esitada seisukohad OLAFi 14. septembri 2016. aasta kirja kohta, milles teatati talle, et teda peetakse vaidlusaluse projektiga seotud korruptsiooni- või pettusekahtluse uurimise seisukohast asjaomaseks isikuks. Vaidlustatud kohtuotsusest, Euroopa Kohtule esitatud toimikust ega ka komisjoni vastustest 10. veebruari 2021. aasta kohtuistungil esitatud sellekohastele küsimustele ei nähtu, et laienemise peadirektoraat oli 13. oktoobril 2016 CFCU-le seda vaidlustatud kirja saates nendest dokumentidest teadlik või – seda enam – teadlik apellandi kaitseargumentidest, mida need dokumendid sisaldasid. Nendel konkreetsetel asjaoludel pean seepärast asuma seisukohale, et ei ole võimalik väita, et komisjonil oli tegelikult võimalus võtta arvesse kogu asjakohast teavet Vialto isikliku olukorra kohta sel ajal, kui ta kirjutas CFCU-le ja palus tal võtta seoses lepinguga teatavad meetmed.

125. Seetõttu olen sunnitud järeldama, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 122, et Vialto ei saanud oma seisukohtades tugineda komisjoni kohustustele ta ära kuulata, sest otsuse tema lepingust väljaarvamise kohta tegi CFCU, mitte komisjon.

126. Sellepärast olen seisukohal, et Vialto apellatsioonkaebuse kolmanda väitega tuleb nõustuda, niivõrd kui selles on väidetud, et komisjon rikkus tema õigust olla ära kuulatud. Apellatsioonkaebus tuleb rahuldada ja vaidlustatud kohtuotsus tühistada selles osas, milles on leitud, et apellant ei saa tugineda komisjoni kohustusele ta ära kuulata enne, kui CFCU tegi otsuse, millega apellant vaidlusalusest lepingust välja arvati.

VII. Üldkohtule esitatud hagi

127. Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 61 on sätestatud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, võib Euroopa Kohus, kui ta tühistab Üldkohtu otsuse, teha ise asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda lubab.

128. Käesolevas asjas on tegu niisuguse olukorraga.

[36] Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 89 ja Vialto apellatsioonkaebuse punkt 73. Veel kaks selles punktis viidatud kirja ei ole komisjoni dokumendid, vaid on CFCU 11. novembri 2016. aasta kiri konsortsiumile ja CFCU 10. jaanuari 2017. aasta kiri Vialtole.

129. Nagu Üldkohus on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 34 õigesti märkinud, peab ELTL artikli 340 teisest lõigust tuleneva Euroopa Liidu lepinguvälise vastutuse tekkimiseks olema täidetud terve rida tingimusi, nagu liidu institutsioonidele etteheidetava käitumise ebaseaduslikkus, kahju olemasolu ning käitumise ja osutatud kahju vahelise põhjusliku seose olemasolu.[37]

130. Viimati nimetatud põhjusliku seose tingimus puudutab seda, kas liidu institutsiooni tegevuse ja kahju vahel esineb piisavalt otsene põhjuslik seos – mida hageja peab tõendama –, mistõttu etteheidetav tegevus on kahju peamine põhjustaja.[38]

131. Ent võttes arvesse eespool kirjeldatud kaalutlusi ja kuna ma olen jõudnud järeldusele, et Üldkohus ei moonutanud faktilisi asjaolusid ega rikkunud õigusnorme, kui ta märkis, et otsuse apellant vaidlusalusest lepingust välja arvata tegi CFCU, kellele laienemise peadirektoraadi sellekohane otsus ei olnud siduv, ei saa asuda seisukohale, et komisjonile etteheidetav tegevus oli Vialtole väidetavalt tekkinud kahju peamine põhjus.

132. Seetõttu, kuna Euroopa Kohus on varem otsustanud, et juhul, kui üks Euroopa Liidu lepinguvälise vastutuse tekkimiseks nõutavatest tingimustest ei ole täidetud, tuleb hagi tervikuna rahuldamata jätta, ilma et oleks tarvis analüüsida muid liidu lepinguvälise vastutuse tingimusi,[39] tuleb möönda, et apellandi kahju hüvitamise nõue tuleb tingimata ja igal juhul jätta rahuldamata.

VIII. Kohtukulud

133. Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõikes 2 on sätestatud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotamise.

134. Kodukorra artikli 138 lõikes 3, mida kohaldatakse artikli 184 lõikest 1 tulenevalt ka apellatsioonimenetlustele, on sätestatud, et kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, jäävad kummagi poole kohtukulud tema enda kanda. Kui kohtuasja asjaolud seda õigustavad, võib Euroopa Kohus otsustada, et lisaks enda kohtukulude kandmisele mõistetakse poolelt välja ka osa teise poole kohtukuludest.

135. Käesolevas astmes, võttes arvesse, et vaidlustatud kohtuotsus tuleb osaliselt tühistada, kuid kahju hüvitamise nõue tuleb jätta rahuldamata, näib olevat asjakohane otsustada, et nii apellant kui ka komisjon kannavad mõlemad ise oma kohtukulud nii esimeses astmes kui ka apellatsioonimenetluses.

[37] Vt selle kohta 14. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus Giordano *vs.* komisjon (C-611/12 P, EU:C:2014:2282, punkt 35) ja 5. septembri 2019. aasta kohtuotsus Euroopa Liit *vs.* Guardian Europe ja Guardian Europe *vs.* Euroopa Liit (C-447/17 P ja C-479/17 P, EU:C:2019:672, punkt 147).

[38] Vt selle kohta 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Euroopa Liit *vs.* Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne (C-138/17 P ja C-146/17 P, EU:C:2018:1013, punkt 22) ja 5. septembri 2019. aasta kohtuotsus Euroopa Liit *vs.* Guardian Europe ja Guardian Europe *vs.* Euroopa Liit (C-447/17 P ja C-479/17 P, EU:C:2019:672, punkt 32).

[39] Vt selle kohta ja 5. septembri 2019. aasta kohtuotsus Euroopa Liit *vs.* Guardian Europe ja Guardian Europe *vs.* Euroopa Liit (C-447/17 P ja C-479/17 P, EU:C:2019:672, punkt 148).

IX. Ettepanek

136. Nendel kaalutlustel teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

– tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 26. juuni 2019. aasta otsus Vialto Consulting *vs.* komisjon (T-617/17, ei avaldata, EU:T:2019:446) selles osas, milles Üldkohus leidis, et apellant ei saanud tugineda komisjoni kohustusele ta ära kuulata enne, kui CFCU tegi otsuse, millega apellant vaidlusalusest lepingust välja arvati;

– jätta apellatsioonkaebus ülejäänud osas rahuldamata;

– jätta rahuldamata äriühingu Vialto Consulting hagi, milles palutakse hüvitada kahju, mis väidetavalt tekkis Euroopa Komisjoni ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) väidetavalt õigusvastasest tegevusest seoses tema väljaarvamisega teenuste osutamise lepingust, mis kannab tähist TR2010/0311.01-02/001;

– jätta äriühingu Vialto Consulting ja Euroopa Komisjoni kohtukulud nii esimeses astmes kui ka apellatsioonimenetluses nende endi kanda.